

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

(The Republic of the Union of Myanmar)

1. ภาพรวมทั่วไป

เมียนมามีระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐ โดยมีรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสภาประชาชน สภาชาติพันธุ์ และสภาท้องถิ่น สมาชิกรัฐสภามาจากการเลือกตั้ง และมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและหัวหน้ารัฐบาล

การเลือกตั้งครั้งล่าสุด (8 พ.ย. พ.ศ. 2563) พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (National League for Democracy: NLD) ได้เป็นผู้นำในการจัดตั้งรัฐบาลต่อมาเมื่อวันที่ 1 ก.พ. 2564 กองทัพเมียนมานำโดย พล.อ. อาวโซ่ มิน อ่อง หล่าย ได้ทำการยึดอำนาจรัฐบาลภายใต้การนำของนางออง ซาน ซูจี โดยให้เหตุผลเรื่องการทุจริตการเลือกตั้ง และได้แต่งตั้งตนเองดำรงตำแหน่งประธานสภาบริหารแห่งรัฐ (State Administration Council) ซึ่งเป็นผู้นำเมียนมาคนปัจจุบัน และแต่งตั้ง พล.อ. มิน ส่วย เป็นประธานาธิบดี (รักษาการ)

เมียนมาเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวพรมแดนติดกับไทยยาวที่สุด (2,401 กิโลเมตร) และเป็นประเทศที่มีความร่วมมือกับไทยในหลายกรอบความร่วมมือ อาทิ ประชาคมอาเซียน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาค

กลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-Region Economic Cooperation: GMS-EC) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) และความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) เป็นต้น

ในส่วนของบทบาทในภูมิภาคและประชาคมโลก เมียนมาเป็นตลาดขนาดใหญ่มีประชากรหนาแน่นประมาณ 54 ล้านคน มีอาณาเขตติดกับจีน อินเดีย บังกลาเทศ สปป.ลาว และไทย ทำให้เมียนมาเป็นประเทศที่อยู่ท่ามกลางกลุ่มประเทศอาเซียนและเอเชียใต้ อีกทั้งมีความได้เปรียบในการติดต่อทางการค้า การส่งออกและนำเข้า รวมทั้งการส่งสินค้าผ่านแดนไปยังประเทศต่างๆ นอกจากนี้เมียนมายังอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก

2. ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ (Economic Indicators)

ลำดับที่	รายการ	2564 (2021)	2565 (2022)	2566f (2023)	2567f (2024)	2568f (2025)
1	ประชากร (ล้านคน) ¹	53.55	53.886	54.205	54.506	54.789
2	อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ) ¹	-17.938	1.971	2.583	2.639	2.528
3	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (พหุคูณเหรียญสหรัฐ) ¹	65.16	66.156	74.861	79.266	83.578
4	รายได้ประชาชาติต่อหัว (เหรียญสหรัฐ) ¹	1,216.81	1,227.70	1,381.06	1,454.26	1,525.45
5	อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละ) ¹	3.642	16.225	14.179	7.825	7.825
6	อัตราการว่างงาน (ร้อยละ) ³	2.2	2.53	3.69	0.81	0.76
7	หนี้รัฐบาลต่อ GDP (ร้อยละ) ¹	65.53	59.98	57.54	59.28	61.19
8	การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) (ร้อยละ) ⁴	5.82	2.89	0.825	N/A	N/A
9	ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP (ร้อยละ) ¹	-0.309	-4.298	-1.577	-1.526	-1.798
10	ดุลการให้กู้ยืมสุทธิ/กู้ยืมสุทธิต่อ GDP (ร้อยละ) ¹	-8.92	-2.524	-1.857	-1.987	-2.067
11	เงินทุนสำรองสุทธิ (พหุคูณเหรียญสหรัฐ) ²	7.7	N/A	6.8	N/A	N/A

ที่มา: 1) IMF

2) World Bank

3) Trading Economics

4) Ministry of Investment and Foreign Economic Relations (MIFER)

3. นโยบายรัฐบาล

จากพรรค NLD ซึ่งนางออง ซาน ซูจี ที่ปรึกษาแห่งรัฐและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเมียนมา เป็นหัวหน้าพรรค ดำเนินนโยบายที่เน้นการสร้างความมีเอกภาพ ความปรองดองในชาติ การยุติความขัดแย้งภายในประเทศ และมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวเมียนมา อย่างไรก็ตาม หลังจากการรัฐประหารยึดอำนาจของ พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง หล่าย และได้ตั้งสภาบริหารแห่งรัฐขึ้นมาบริหารประเทศ โดยประกาศว่านโยบายการบริหารต่างๆ จะยังคงดำเนินการเช่นเดิม โดยเฉพาะนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาลเมียนมา ทั้งนี้ พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง หล่าย ได้แต่งตั้ง นายอู มิน ส่วย เป็นประธานาธิบดี (รักษาการ) และแต่งตั้งบุคคลอื่นๆ ให้เข้ามาเป็นคณะรัฐมนตรีเพื่อบริหารประเทศ

พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง หล่าย ได้ปราศรัยนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ ในการประชุมรัฐบาลครั้งที่ 4/2566 เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2566 ว่า รัฐบาลจะเน้นการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (MSME) ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนระดับฐานรากได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่งเสริมการศึกษาเพื่อลดความยากจน พร้อมทั้งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ผลักดันให้อุตสาหกรรมที่หยุดชะงักต้องดำเนินงานเพื่อผลิตสินค้าตามกำลังการผลิต หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติอย่างถูกต้อง เพื่อให้รัฐบาลตัดสินใจและดำเนินนโยบายไปในทิศทางที่ถูกต้อง และกระทรวงที่เกี่ยวข้องต้องควบคุมการเคลื่อนไหวของวรรณคดี ดนตรี ภาพยนตร์ และเครือข่ายสังคม เพื่อไม่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ

4. สถานะล่าสุดทางเศรษฐกิจ

ตามรายงาน World Bank Myanmar East Asia and the Pacific Macro Poverty Outlook ของธนาคารโลก (WB) เมื่อเดือนเมษายน 2567 ได้คาดการณ์อัตราการเจริญเติบโตของ GDP อยู่ที่ร้อยละ 1 ในปี 2567 เนื่องจากห่วงโซ่อุปทานโลกได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งภายในประเทศเมียนมา นอกจากนี้ ปัญหาความขัดแย้งในเมียนมายังส่งผลให้ยอดการลงทุนต่ำกว่าเป้าหมาย และทำให้ค่าเงินจัตออ่อนค่า ภาคครัวเรือนมีรายได้ต่ำลงถึงร้อยละ 40 จากผลการสำรวจของ International Food Policy Research Institute (IFPRI) และเกิดการย้ายถิ่นฐานภายในประเทศเกิดขึ้นซึ่ง

เบื้องต้น United Nation (UN) ได้คาดการณ์ว่า ณ เดือนมีนาคม 2566 เมียนมามีจำนวนผู้อพยพทั้งสิ้น ประมาณ 800,000 คน อย่างไรก็ตาม ณ เดือนตุลาคม 2566 มีผู้อพยพเพิ่มขึ้นเป็น 2.8 ล้านคน จึงเป็นสาเหตุให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ในเวลาต่อมา พร้อมทั้งมีปัญหาด้านการขาดแคลนไฟฟ้าอย่างหนัก ซึ่งภาครัฐยังคงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้

นอกจากนี้ รัฐบาลทหารเมียนมายังบังคับใช้กฎหมายการเกณฑ์ทหารระดับชาติใหม่ที่บังคับให้ประชาชนที่มีอายุเข้าเงื่อนไขต้องรับราชการทหาร เป็นระยะเวลา 2 ปี ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงด้านการขาดแคลนแรงงานเพิ่มขึ้น และอาจทำให้เกิดการอพยพภายนอกประเทศ นอกจากนี้ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีผลต่อเส้นทางการค้าชายแดนที่สำคัญระหว่างเมียนมา จีน ไทย บังคลาเทศ และอินเดีย และมีผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศแล้ว เมียนมายังต้องเผชิญกับความท้าทายด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่อ่อนค่าและอัตราเงินเฟ้อในระดับสูง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยค่าเงินจัตออ่อนค่าตั้งแต่กลางปี 2566 เนื่องจากภาคการส่งออกลดลง มีการแทรกแซงค่าเงินดอลลาร์ของธนาคารรัฐขนาดใหญ่ 2 แห่ง และการประกาศจำกัดการชำระเงินข้ามแดนโดยธนาคารระหว่างประเทศ ส่งผลให้ค่าเงินอ่อนค่าประมาณร้อยละ 28.6 ในเดือนมิถุนายน 2566 และยังมีข้อจำกัดด้านการขนส่งส่งผลให้เศรษฐกิจเกิดความเสียหายเพิ่มขึ้นตั้งแต่เดือนตุลาคม 2566

ผลสำรวจของ WB ณ เดือนกันยายน 2566 ได้รายงานว่า เดือนมีนาคม 2566 บริษัทในเมียนมาสามารถผลิตสินค้าได้เพียงร้อยละ 56 ซึ่งลดลงจากเดือนเดียวกันในปีที่แล้ว คิดเป็นร้อยละ 16 ส่วนภาคบริการ ซึ่งรวมถึงการค้าส่งและการค้าปลีก ต้องประสบกับยอดการค้าลดลงรุนแรงที่สุดเทียบกับปีก่อน โดยดัชนีผู้จัดการจัดซื้อในภาคการผลิต (PMI) มีการหดตัวตั้งแต่ตุลาคม 2566 ถึงกุมภาพันธ์ 2567 เนื่องจากบริษัทลดการผลิตสินค้าเพระยอดการสั่งซื้อลดลงและต้นทุนการขนส่งเพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลจากปัจจัยด้านผลผลิตทางการเกษตรมีต้นทุนสูงและปัญหาน้ำท่วม

อัตราเงินเฟ้อ ณ เดือนมิถุนายน 2566 เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.6 ซึ่งลดลงเล็กน้อยจากจุดสูงสุดที่ร้อยละ 35 ณ เดือนธันวาคม 2565 ซึ่งเกิดจากอาหารและค่าขนส่ง

ปรับตัวสูงขึ้น เนื่องจากค่าเงินจัตออ่อนค่า และปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศ ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องนำมาตรการควบคุมราคาและจำกัดการส่งออกมาแก้ไขปัญหภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลล่าสุดจาก World Food Programme (WFP) ได้ระบุว่าราคาอาหารในเมียนมาเพิ่มขึ้นร้อยละ 9 เปอร์เซนต์ ระหว่างช่วงเดือนกรกฎาคมถึงธันวาคม 2566 ในขณะเดียวกันราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้นร้อยละ 4-6 ช่วงระหว่างเดือนธันวาคม 2566 และกุมภาพันธ์ 2567

ณ เดือน กุมภาพันธ์ 2567 ช่องว่างระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนของตลาดและอัตราอ้างอิงทางการเพิ่มขึ้นถึงประมาณร้อยละ 60-70 ซึ่งส่งผลให้เงินสกุลดอลลาร์ขาดคล่องอย่างรวดเร็ว แม้ว่า เดือนธันวาคม 2566 ธนาคารกลางของเมียนมา (CBM) ได้มีการผ่อนปรนข้อจำกัดการซื้อขายสกุลเงินต่างประเทศบางส่วน เช่น การจำกัดโควตาการขายสกุลเงินดอลลาร์ไปยังต่างประเทศเหลือเพียงร้อยละ 35 จากร้อยละ 50 ในขณะที่ธนาคารและผู้ค้าที่ได้รับใบอนุญาตสามารถแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในอัตราแลกเปลี่ยนใกล้เคียงกับอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดได้ อย่างไรก็ตาม เพื่อผ่อนคลายความกดดันจากอัตราแลกเปลี่ยนที่ต้องรักษาในระดับคงที่ CBM ได้ขายจำนวนเงินประมาณ 200 ล้านดอลลาร์ ช่วงระหว่างเดือนธันวาคม-มกราคม 2567 เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการเงินตราต่างประเทศ

นอกจากนี้ WB ยังมองว่า ภาคอุตสาหกรรมเหมืองแร่จะมีการผลิตลดลง เนื่องจากมีความต้องการจากต่างประเทศลดลง ปัญหาขาดแคลนพลังงาน รวมทั้งมีข้อจำกัดด้านขนส่ง มูลค่าการค้าส่งและค้าปลีกมีโอกาที่จะลดลงต่อเนื่อง เพราะครัวเรือนในท้องถิ่นมีกำลังการซื้อลดลง รวมทั้งอาจมีความเสี่ยงที่เศรษฐกิจจะชะลอตัวเพิ่มขึ้นอีก หากการสู้รบทวีความรุนแรง ซึ่งจะมีผลทำให้การค้าทางบกและห่วงโซ่อุปทานถูกขัดขวางอย่างรุนแรงและกระทบต่อภาคการบริโภคและกิจกรรมการผลิตในระยะยาว รวมทั้งทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนเมียนมาลดต่ำลง

(แหล่งข้อมูล: World Bank Myanmar East Asia and the Pacific Macro Poverty Outlook ของ ธนาคารโลก (WB), April 2024)

5. สถานะล่าสุดทางการเมือง

เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2567 คณะกรรมการป้องกันและรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (Myanmar's National Defence and Security Council) ได้เห็นชอบให้มีการขยายสถานการณ์ฉุกเฉินอีก 6 เดือน และเลื่อนการเลือกตั้งทั่วไป โดย U Myint Swe รักษาการประธานคณะกรรมการป้องกันฯ ได้แจ้งว่า การขยายสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าว มีสาเหตุมาจากสถานการณ์ในเมียนมายังไม่ปกติ และรัฐบาลจำเป็นต้องสู้กับกลุ่มต่อต้านติดอาวุธให้สงบเรียบร้อยก่อนมีการประกาศยกเลิกสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งตามข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญของทหารเมียนมาฉบับ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้รัฐบาลเมียนมาต้องจัดการเลือกตั้งทั่วไปภายใน 6 เดือนภายหลังยกเลิกสถานการณ์ฉุกเฉิน

เมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2567 The Irrawaddy ได้รายงานว่า กรมการค้าชายแดน กระทรวงพาณิชย์เมียนมา ได้รายงานสถานการณ์การค้าชายแดนไทย-เมียนมา มีมูลค่าการค้าลดลง ซึ่งมีมูลค่าการค้าเพียง 4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจากเดิม 4.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงเดียวกันของปีงบประมาณ 2565-66 โดยเป็นผลมาจากปัจจัยความขัดแย้งระหว่างกองกำลังทหารกับกองทัพปลดปล่อยแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNLA) และกองกำลังพันธมิตรตามทางหลวงสายเอเชียไปยังเมืองการค้าชายแดนเมียวดีในรัฐกะเหรี่ยง ได้ขัดขวางการขนส่งของสินค้าอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลทหารซึ่งส่งผลทำให้มูลค่าการค้าลดลง

เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2567 พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง หล่าย ประธานคณะกรรมการวางแผนชาติ ได้เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการวางแผนชาติ ครั้งที่ 1/2567 ณ กรุงเนปิดอว์ เมียนมา ได้ประกาศจุดยืนในการกระตุ้นยอดการส่งออกของเมียนมาภายใต้แผนการยุทธศาสตร์การส่งออกของชาติ โดยมุ่งเน้นการนำแผนยุทธศาสตร์ฯ มากระตุ้นการส่งออกให้บรรลุเป้าหมายภายใน 2 ปี ข้างหน้า ต้องสร้างแรงจูงใจให้แก่นักลงทุนให้ลงทุนในพื้นที่อุตสาหกรรมเพื่อสร้างงานด้วยการลงทุนในระดับท้องถิ่น อาหารภายในประเทศต้องเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนภายในประเทศ และต้องลดการนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงประมาณไม่ต่ำกว่า 500-600 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี

สำนักนโยบายและแผน
มีนาคม 2567